

BILDANDE AV NATURRESERVATET SVANAHUVUDET I BODENS KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, skall utgöra naturreservatet Svanahuvudet. Lantmäterimyndighetens slutliga inmätning av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 4) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning. I enlighet med 2 § ovannämnda förordning ska länsstyrelsen vara förvaltare av naturreservatet.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

SYFTE

Syftet med reservatet är att bevara områdets höga naturskogsvärden och opåverkade karaktär. Reservatet ska bevara den biologiska mångfalden samt den värdefulla naturmiljön i området och ge förutsättningar för de ingående ekosystemen att utvecklas naturligt. Syftet är även att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd.

Inom ramen för dessa mål ska reservatet även ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv, turism och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploatering och arbetsföretag i området förhindras.
- Området sköts enligt fastställd skötselplan. Inriktningen ska vara fri utveckling med möjlighet till naturvårdsbränning efter särskild utredning.
- Med undantag för avveckling av främmande trädslag ska trädfällning och påverkan på markskiktet undvikas vid alla typer av skötselåtgärder.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn:	Svanahuvudet
Kommun:	Boden
Lägesbeskrivning:	13 km öster om Harads
Area:	ca 214 ha
Fastigheter och ägare:	Ljuså 4:18 (del av), Sveaskog Djupsjö 3:93 (del av), Sveaskog
Sameby:	Sirges, Jåhkågasska, Udja, Tuorpon

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk.
2. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller tillvarata vindfällan.
3. På annat sätt än vad som anges under punkterna 1 och 2 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, anordna upplag, gräva, schakta eller dumpa.
4. Uppföra byggnad eller annan fast anläggning.
5. Anlägga väg eller led.
6. Anlägga ledningar i luft, mark eller vatten.
7. Bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering eller avledande av vatten.
8. Inplantera växt- eller djurart.
9. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringssämnen på land eller i vatten.
10. Framföra motordrivna fordon utanför befintlig väg.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. Utöka eller förändra befintlig byggnad eller anläggning.
12. Uppföra älgstorn.
13. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som krävs för reservatets vård och skötsel.
2. Ovanstående föreskrifter ska inte heller utgöra hinder för underhåll av befintliga byggnader, vägar eller andra anläggningar. Före underhållsåtgärder utförs ska samråd ske med Länsstyrelsen.
3. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen (1971:437). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om täkter och anmälan för samråd.
4. Vid uttransport av fälld älg eller björn får terrängskoter, t ex fyrhjuling, användas. Vid körning ska i första hand befintliga stigar och leder användas och särskild försiktighet ska iakttagas för att undvika skador på mark och vegetation.
5. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Vid körning ska i första hand befintliga stigar och leder användas och särskild försiktighet ska iakttagas för att undvika skador på mark och vegetation.
6. I de fall totalförsvaret har intressen (anläggningar och/eller planerade grupperingsplatser) inom reservatet får tillsyn och skyddsarbetsuppgifter utföras utan hinder av föreskrifterna.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla sådana intrång i området som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet, exempelvis åtgärder för områdets vård och skötsel.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Skada vegetationen i övrigt t ex genom att gräva upp växter såsom ris, örter, mossor eller lavar eller ta bort vedlevande svampar.
3. Fånga, skada, döda eller bortföra ryggradsdjur. Störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt.
4. Insamla ryggradslösa djur.
5. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla.
6. Framföra motordrivna fordon utanför befintlig väg.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt C:

1. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Vid körning ska i första hand befintliga stigar och leder användas och särskild försiktighet ska iakttagas för att undvika skador på mark och vegetation.

2. I reservatet är det utan hinder av föreskrifterna tillåtet att jaga i enlighet med gällande lagstiftning.
3. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

FÖRESKRIFTERNAS IKRAFTTRÄDANDE

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag de publicerades i länets författningssamling. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB gäller omedelbart.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Beskrivning av området

Area: ca 214 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 209 ha, varav produktiv skog ca 198 ha
Myr ca 5 ha

Svanahuvudet är ett brant skogsberg som ligger mitt mellan byarna Sandträsk och Svartlå i Bodens kommun. Berget har flera toppar, varav den högsta når 352 m ö h. Svanahuvudet har skarp lutning i alla riktningar och hela berget ligger ovanför högsta kustlinjen. Högst upp på berget finns en relativt stor rundad bergsplatå med små höjder och ett antal mindre myrar.

Skogen på Svanahuvudet domineras av gran på relativt blockrik moränmark. Granskogen har ofta ett stort inslag av björk samt även asp och tall i varierande mängd. I sluttningarna och på delar av toppplatån finns det gott om ca 300 år gamla tallöverståndare. Gamla sälgar påträffas i hela området och många av dessa är riktigt grova. Torrträd, högstubbar, och andra nyckelelement förekommer i varierande grad.

Svanahuvudet har inte brunnit under de närmaste 200 åren och det finns få synliga spår efter brand i området. Tallarna saknar tydliga brandljud och de spår som finns utgörs av några få tallstubbar med brandspår samt enstaka gamla tallågor. Frisk blåbärstyp är den vanligaste vegetationstypen i reservatet, men fläckvis förekommer även lågört- och högörtstyp. Berggrunden inom området är näringsfattig och består av sura vulkaniska bergarter. På de två topparna och i branten i reservatets södra del går berggrunden i dagen. Blockrik morän finns på mindre ytor i norra och södra delen av området.

I hela området finns spår efter äldre tiders plockhuggning och för några år sedan gallrades delar av bergets lägre nivåer. Trots påverkan har området fortfarande mycket höga naturvärden och har behållit en prägel av naturskog. Det finns till exempel gott om senvuxna gammelgranar och tallar som är mer än 300 år och en ganska riklig mängd gran- björk och tallågor finns spridda inom området. Naturreservatet är artrikt och hyser en mängd skyddsvärda arter som är knutna till gamla naturskogar med lång kontinuitet.

Skogen är hänglavsrik med manlav, tagellav och garnlav som oftast är fertil. En karaktärsart på Svanahuvudet är violettgrå tagellav, som växer på de flesta granar. Strax ovanför bergbranten i sydväst växer Långskägg på minst sju granar. Långskägg är en särskilt intressant art som är mycket sällsynt i nordligaste Sverige. Långskägg kräver speciella livsbetingelser som bland annat hög och jämn luftfuktighet. Svanahuvudet är en av totalt fyra kända lokaler för arten i Norrbotten.

Länsstyrelsens bedömning

Svanahuvudet har en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog. Skogen har många av urskogens typiska kännetecken, såsom lågor av olika träslag och i olika nedbrytningsstadier, gamla träd, torrträd och högstubbar. Området är artrikt med förekomster av ett flertal känsliga och skyddsvärda arter av vilka Långskägg är särskilt intressant. Långskägg är en exklusiv art som visar på naturskogar med mycket höga naturvärden. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB.

Vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § MB, bedömer länsstyrelsen att den inskränkning i den enskildes rätt att använda mark och vatten som beslutet innebär, inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att den föreslagna ordningsföreskriften enligt 7 kap 30 § MB innebär så begränsade konsekvenser, såväl kostnadsmässiga som i övrigt att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

ÄRENDETS BEREDNING

De höga naturvärdena inom naturreservatet Svanahuvudet uppmärksammades i samband med en inventering av skyddsvärda statliga skogar som länsstyrelsen och Naturvårdsverket genomförde under åren 2003-2005. Inventeringen gjordes på uppdrag av regeringen och redovisades i Naturvårdsverkets rapporter 5339, 5344, 5345 och 5473. För Norrbottens län redovisades totalt 432 områden som skyddsvärda.

Under 2005 slöts en överenskommelse mellan Naturvårdsverket, Sveaskog och länsstyrelserna i Norrbotten respektive Västerbotten, om hur de skyddsvärda områdena från inventeringen skulle bevaras långsiktigt. Överenskommelsen redovisades i en rapport (Naturvårdsverket, rapport 5498) där 168 områden i Norrbottens län pekades ut som blivande naturreservat. Naturreservatet Svanahuvudet är ett av dessa områden.

Naturvårdsverket och Sveaskog AB träffade den 13 juni 2008 en överenskommelse om formellt skydd av 431 särskilt värdefulla naturskogsområden i hela landet. Denna innebär att områdena, på i överenskommelsen angivna villkor, kan avsättas som naturreservat utan krav på ekonomisk ersättning till Sveaskog. För länets del omfattas de områden som redovisats som naturreservat i Naturvårdsverkets rapport 5498. Överenskommelsen ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av delmål 1 *Långsiktigt skydd av skogsmark* i miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*.

Beslutet har föregåtts av samråd med Bodens kommun som inte har något att erinra.

Förslaget till beslut har också remitterats till Bergstaten, Försvarsmakten, SGU och Skogsstyrelsen. Av dessa har Försvarsmakten och Skogsstyrelsen inget att erinra mot förslaget. SGU anger i sitt yttrande att området kan vara intressant för prospektering och de anser att det av föreskrifterna för naturreservatet ska framgå att prospektering är tillåten. SGU har även givit värdefull information om berggrunden och jordartsgeologin i området. Länsstyrelsen finner dock inte skäl att ändra de föreslagna reservatsföreskrifterna med anledning av synpunkterna som SGU framfört. Bergsstaten har avstått från att svara.

Markägaren Sveaskog har getts tillfälle att yttra sig över förslaget. Sveaskog anger i sitt yttrande att mer utrymme bör lämnas för naturvårdande skötsel av naturreservatet. Länsstyrelsen bedömer att beslutet redan ger tillräckliga möjligheter för naturvårdande skötsel och finner därför inte skäl att förändra beslutet med anledning av Sveaskogs synpunkter.

De berörda samebyarna har förelagts att yttra sig över förslaget. Tuorpon har meddelat att de inte har något att erinra mot förslaget. Udtja tillstyrker reservatsbildningen men anser generellt att större områden bör avsättas som naturreservat samt att samråd med samebyn bör genomföras i ett tidigare skede i reservatsbildningsprocessen. De övriga samebyarna, Sirges och Jåhkågasska, har inte svarat.

Naturskyddsföreningen i Norrbotten har i en skrivelse till Länsstyrelsen tillstyrkt reservatsbildningen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen (Miljödepartementet) enligt bilaga 3.

Länssstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

7 (7)

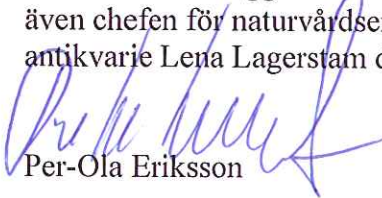
Datum
2009-12-08

Diarienummer
511-6679-09

NVR ID
NR2014702

DE SOM DELTAGIT I LÄNSSSTYRELSENS BESLUT

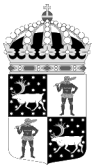
I detta ärende har beslut tagits av landshövding Per-Ola Eriksson, efter föredragning av naturvårdshandläggare Therese Wikström. I den slutliga handläggningen av ärendet har även chefen för naturvårdsenheten Ronny Edin, länsassessor Fredrik Hannu och antikvarie Lena Lagerstam deltagit.

Per-Ola Eriksson

Therese Wikström

Bilagor:

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Hur man överklagar
4. Skötselplan

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-6679-09

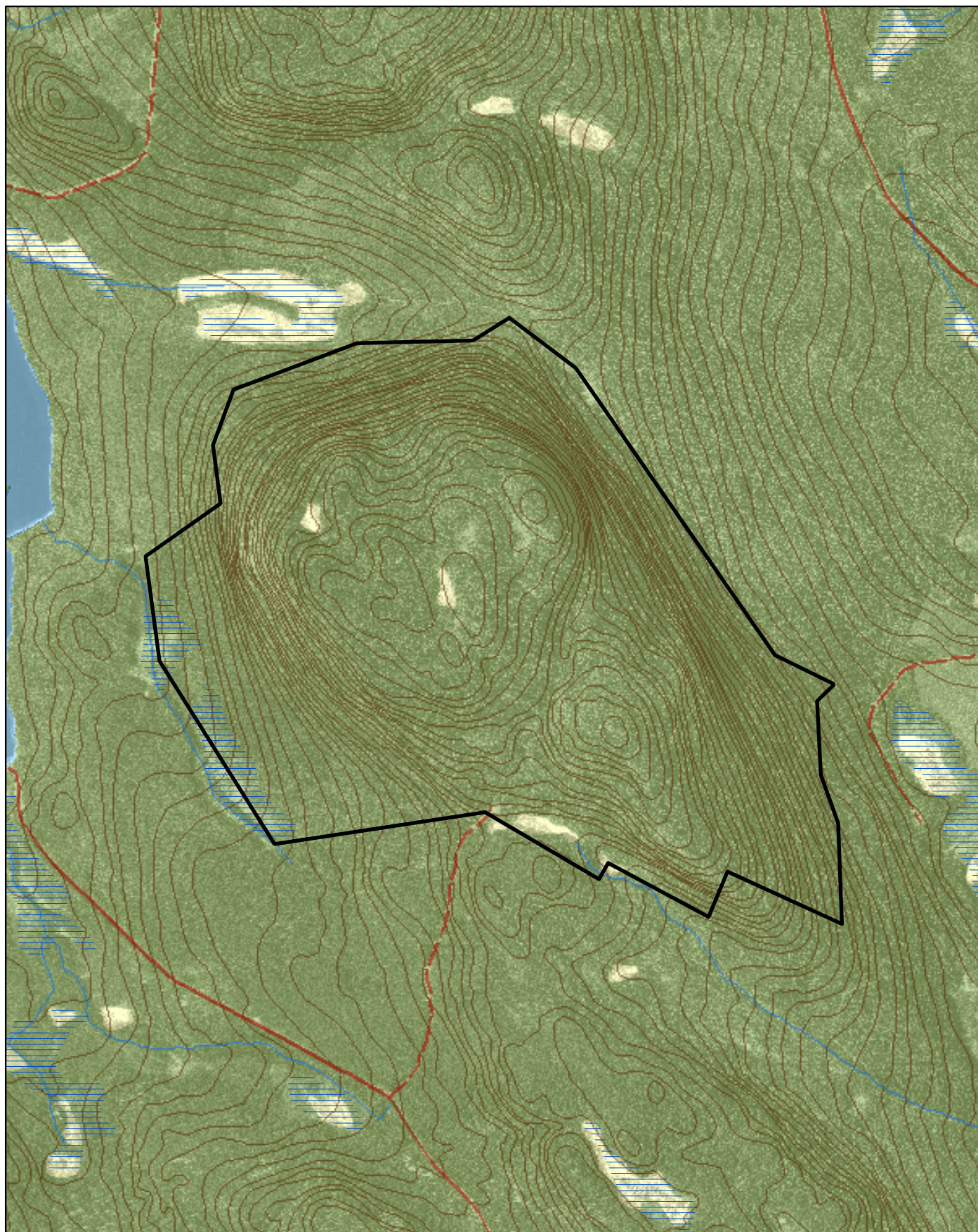
NR2014702

Bilaga 1

Naturreservatet Svanahuvudet

Area ca 214 ha

Skala 1:15 000

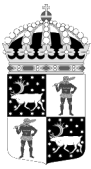
© Copyright Lantmäteriet 2009. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

Gräns för naturreservatet

0 500 1 000 1 500 Meter

Naturreservatet Svanahuvudet

Bodens kommun

Skala 1:100 000

Länstyrelsen
Norrbotten

© Copyright Lantmäteriet 2009. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

Naturreservatet Svanahuvudet

0 1 2 3 4 5 6 7 8 Kilometer

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga länsstyrelsens beslut ska Ni skriva till

Regeringen, Miljödepartementet. Ni ska skicka eller lämna in Ert överklagande till

Länsstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 LULEÅ

För att Ert överklagande ska kunna prövas måste överklagandet ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet. Länsstyrelsen skickar därefter överklagandet till Regeringen, Miljödepartementet.

Ni ska i Ert överklagande ange

- * vilket beslut Ni överklagar (ärendets diarienummer och beslutsdag),
- * hur Ni vill att beslutet ska ändras och varför,
- * Ert namn, postadress och telefonnummer.

Ni ska underteckna Ert överklagande. Om Ni anlitar ombud kan istället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt bifogas.

Om Ni behöver ytterligare upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till länsstyrelsen, telefon 0920 – 960 00.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET SVANAHUVUDET I BODENS KOMMUN

ALLMÄNT OM PLANEN

Naturreservatets syfte ska vara styrande för reservatets långsiktiga vård och förvaltning.

Områdets avgränsning redovisas i bilaga A.

Beskrivning och uppgifter om naturreservatet finns i beslutet 511-6679-09.

Denna skötselplan ska ses över inom en tioårsperiod och vid behov revideras.

SYFTET MED NATURRESERVATET

Syftet med reservatet är att bevara områdets höga naturskogsvärden och opåverkade karaktär. Reservatet ska bevara den biologiska mångfalden samt den värdefulla naturmiljön i området och ge förutsättningar för de ingående ekosystemen att utvecklas naturligt. Syftet är även att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd.

Inom ramen för dessa mål ska reservatet även ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploateringar och arbetsföretag i området förhindras.
- Området sköts enligt fastställd skötselplan. Inriktningen ska vara fri utveckling med möjlighet till naturvårdsbränning efter särskild utredning.
- Med undantag för avveckling av främmande trädslag ska trädfällning och påverkan på markskiktet undvikas vid alla typer av skötselåtgärder.

NATUR

Skogsbestånden ska genom intern dynamik och andra naturliga processer fortsätta att utvecklas fritt. Våtmarkernas naturliga hydrologi och vegetation skall bevaras och endast förändras genom naturliga processer.

Brand

Vid en eventuell naturvårdsbränning bör hänsyn tas till arten Långskägg. Långskägg kräver gamla brandrefugiala, ofta långsamväxande luckiga granskogar, främst i nordsluttningar av skogsberg eller i anslutning till små myrpartier. Bränning bör ej ske i de delar av reservatet där arten förekommer eller i de delar som har goda förutsättningar för Långskägg.

På grund av områdets förekomst av Långskägg samt dess omistliga naturvärden ska spontana bränder som uppstår i reservatet släckas. Vid släckningsarbete ska så skonsamma metoder som möjligt användas och naturliga begränsningslinjer så som vägar, vattendrag och rågångar nyttjas i första hand. Fysiska ingrepp så som fällning av träd eller anläggande av mineralgator bör undvikas.

GRÄNSER

Naturresevatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar och snarast efter Lantmäteriets inmätning.

Kontroll av gränsmarkeringar och rågångar ska göras minst vart tionde år.

FRILUFTSLIV OCH INFORMATION

Informationstavla med föreskrifter sätts upp på lämplig plats vid reservatet. Förslagsvis på plats som markerats på kartan i bilaga A.

Aktuell information om naturresevatet ska finnas på länsstyrelsens hemsida.

Datum
2009-12-08

Diarienummer
511-6679-09

NVR ID
NR2014702

SAMMANFATTNING AV PRIORITERADE ÅTGÄRDER

Skötselåtgärd	När
Information på länsstyrelsens hemsida	Snarast efter att reservatet har beslutats
Utmärkning av reservatsgränsen	Snarast efter Lantmäteriets inmätning.
Informationsskylt vid reservatet	Snarast efter att reservatet har beslutats
Revidering av skötselplan	Senast 2019/2020
Uppföljning av gränsmarkering	Minst vart tionde år
Underhåll av gränsmarkering	Vid behov

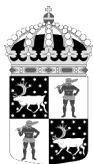
LITTERATUR

Esseen Per-Anders, 1995. Rev. Thor Göran, 1999. Faktablad: *Usnea longissima* – långskägg. ArtDatabanken 2005-06-03.

Rommell Eva. 2006. Miljöövervakning av Långskägg, *Usnea longissima* i Norrbotten. Länsstyrelsen i Norrbottens län, Rapportserie 21/2006.

Bilaga:

- A. Karta
- B. Artlista

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-6679-09

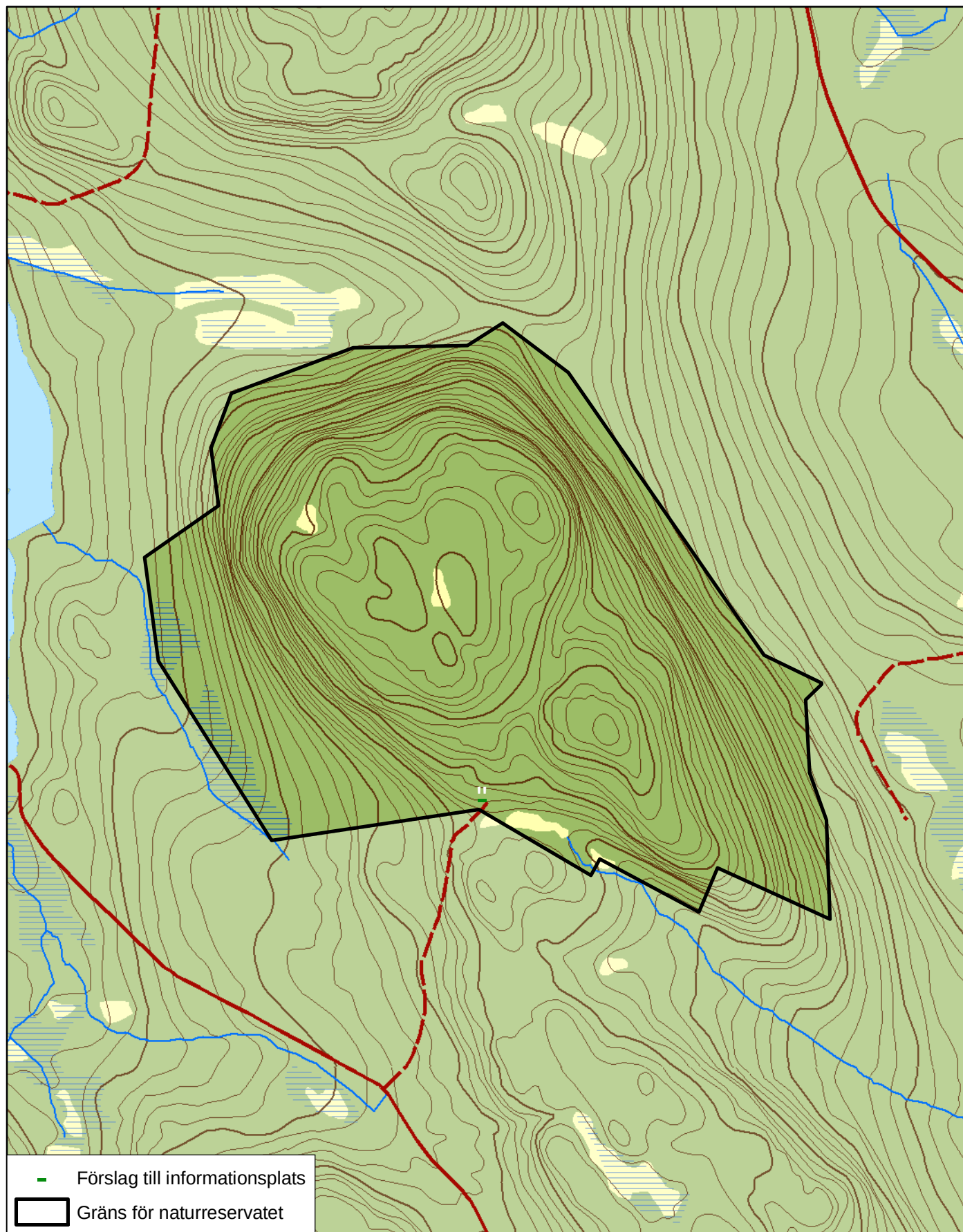
NR2014702

Bilaga A

Naturreservatet Svanahuvudet

Avgränsning och information

Skala 1:15 000

© Copyright Lantmäteriet 2009. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

0 250 500 750 1 000 Meter

Artlista naturreservatet Svanahuvudet

Svampar

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
1.	Lappticka	<i>Amylocystis lapponica</i>	NT
2.	Ostticka	<i>Skeletocutis odora</i>	VU
3.	Gammelgranskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT
4.	Vedticka	<i>Phellinus viticola</i>	
5.	Rävticka	<i>Inonotus rheades</i>	
6.	Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	NT
7.	Doftticka	<i>Haploporus odoratus</i>	
8.	Rosenticka	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2005. EN=Starkt hotad, VU=Sårbar, NT=Missgynnad.

Lavar, mossor och lummer

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
9.	Luddlav	<i>Nephroma resupinatum</i>	
10.	Skinnlav	<i>Leptogium saturninum</i>	
11.	Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT
12.	Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
13.	Stuplav	<i>Nephroma bellum</i>	
14.	Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	
15.	Vedtrappmossa	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	NT
16.	Skrovellav	<i>Lobaria scrobiculata</i>	NT
17.	Vedflamlav	<i>Pyrrhospora elabens</i>	
18.	Långskägg	<i>Usnea longissima</i>	VU
19.	Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT
20.	Stiftgelélav	<i>Collema furfuraceum</i>	NT
21.	Liten aspgelélav	<i>Collema curtisporum</i>	VU
22.	Violettblå tagellav	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	NT
23.	Plattlumner	<i>Diphasiastrum complanatum</i> <i>ssp. complanatum</i>	

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2005. EN=Starkt hotad, VU=Sårbar, NT=Missgynnad.

Insekter, Fåglar och Kärlväxter

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
24.	Reliktbock	<i>Nothorhina punctata</i>	NT
25.	Bronsjon	<i>Callidium coriaceum</i>	
26.	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	
27.	Lavskrika	<i>Perisoreus infaustus</i>	NT
28.	Tjäder	<i>Tetrao urogallus</i>	
29.	Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	VU
30.	Norna	<i>Calypso bulbosa</i>	NT
31.	Tolta	<i>Cicerbita alpina</i>	

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2005. EN=Starkt hotad, VU=Sårbar, NT=Missgynnad.

Källa:

Länsstyrelsens översiktliga inventering, 2003